

Fremsat den {FREMSAT} af undervisningsministeren (Christine Antorini)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om institutioner for almen- gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

(Tilskud til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne)

§ 1

I lov om institutioner for almen- og gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., jf. lov- bekendtgørelse nr. 880 af 8. august 2011, som ændret ved § 4 i lov nr. 271 af 27. marts 2012, § 1 i lov nr. 469 af 29. maj 2012, § 1 i lov nr. 514 af 4. juni 2012, § 4 i lov nr. 274 af 19. marts 2013 og § 1 i lov nr. 455 af 7. maj 2013, foretages følgende ændring:

1. Efter § 33 a indsættes:

»§ 33 b. Undervisningsministeren kan yde tilskud til institutioner, der udbyder særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne. Tilskuddet fastsættes på grundlag af takster på de årlige finanslove. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om tilskud, herunder om aktivitetsindberetninger og opgørelse af aktivitet.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2014 med virkning fra og med skoleåret 2014/15.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
 - 1.1. Lovforslagets hovedindhold
 - 1.2. Lovforslagets baggrund
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Godkendelse til tilskud til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Foreslået ordning
3. Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner
4. Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. Lovforslagets hovedindhold

Med lovforslaget foreslås der tilvejebragt hjemmel til, at undervisningsministeren kan godkende institutioner til tilskud til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne, herunder Aspergers syndrom.

1.2. Lovforslagets baggrund

Igennem de seneste årtier har der været stor politisk bevågenhed på, hvordan unge med særlige behov skal klare sig godt igennem uddannelsessystemet. Internationalt har der også været fokus på, at disse unge skal inkluderes i den almindelige undervisning, og at læreprocesser skal tilrettelægges, så de tager hensyn til den enkelte elevs behov. Dette er bl.a. udtrykt i Salamanca-erklæringen fra 1994 om principper, politik og praksis for specialundervisning, som Danmark har underskrevet, og senere i Lissabon-deklarationen, »Inkluderende undervisning set fra de unges synspunkt«, som blev udarbejdet i EU-regi i 2007 af unge med særlige uddannelsesmæssige behov. I deklarationen fastslår de unge bl.a.: »Vi har ret til at få tilbudt de samme muligheder som alle andre, men med den støtte, som er nødvendig for at imødegå de behov, vi har. Ingen må blive overset.« Deklarationen kan sammenlignes med tidligere officielle europæiske og internationale erklæringer om specialundervisning.

Regeringens målsætning om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse, forudsætter også, at der skal gøres noget ekstra for at støtte elever med særlige behov gennem uddannelsessystemet.

Lissabon-deklarationen fra 2007 og 95 %-målsætningen har dannet baggrund for at igangsætte forsøg, der fokuserer på at støtte elever med Aspergers syndrom, der ikke kan enkeltintegreres, til at tage en studenter-eksamen.

Forsøgene, der er faciliteret af Undervisningsministeriet, har kørt på flere almengymnasiale institutioner siden 2007 og 2008. Det centrale element i forsøgene har været og er, at eleverne med Aspergers syndrom er samlet i særlige klasser, idet der dog sker inklusion på almindelige hold i valgfag i slutningen af forløbene. Skolerne har således i undervisningen og i de fysiske rammer taget hensyn til, at eleverne har diagnosen Aspergers syndrom.

Danmarks Evalueringsinstitut blev af Undervisningsministeriet bedt om at gennemføre en evaluering af forsøgene. Første devalueringssrapport blev offentliggjort i januar 2010, og slutevalueringen blev offentliggjort februar 2012. Formålet med evalueringen var at belyse, om og hvordan det er muligt for elever med Aspergers syndrom at gennemføre en stx-uddannelse og dermed opfylde kravene om faglig indsigt, almen-dannelse og studiekompetence.

Danmarks Evalueringsinstituts evaluering viste overordnet, at de særligt tilrettelagte stx-forløb for elever med Aspergers syndrom er en succes. Eleverne klarer sig godt, de består studentereksamen, og en stor andel af eleverne med Aspergers syndrom påbegynder en videregående uddannelse.

Senere evaluering af hf-forsøg har ligeledes vist, at særligt tilrettelagte hf-forløb er et godt tilbud til en del af denne kursistgruppe.

Forslaget om at tilvejebringe hjemmel til at yde tilskud til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne, herunder Aspergers syndrom, har således afsæt i evalueringerne fra Danmarks Evalueringsinstitut af de eksisterende forsøg og et ønske om at etablere en permanent ordning for disse elever/kursister.

Lovforslaget har endvidere baggrund i ønsket om, at f.eks. den gruppe af elever på ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov, der er mest velfungerende, normalt eller højt begavede, men har andre vanskeligheder som f.eks. Aspergers syndrom, gives mulighed for at gennemføre en ordinær ungdomsuddannelse. Der henvises til senest vedtagne lov herom, jf. lov nr. 612 af 12. juni 2013 om ændring af lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Godkendelse til tilskud til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb

2.1.1. Gældende ret

Der er i gældende ret ingen bestemmelser, hvorefter der vil kunne ydes tilskud til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne, herunder Aspergers syndrom.

2.1.2. Foreslået ordning

Det bliver med lovforslaget muligt for undervisningsministeren efter konkret ansøgning fra en institution at godkende denne til tilskud til særligt tilrettelagte stx- og/eller hf-forløb for unge med nedsat psykisk funktionsevne.

Formålet med lovforslaget er at få skabt den retlige ramme for indplacering af et gymnasialt uddannelses-tilbud for elever og kursister med Aspergers syndrom. Begrebet »nedsat psykisk funktionsevne«, der anvendes i lovforslaget, omfatter flere diagnoser. Lovforslaget vil med den foreslåede formulering også kunne rumme andre diagnoser end Aspergers syndrom.

Godkendelse til tilskud

Den foreslåede bestemmelse om godkendelse til tilskud forventes, jf. ovenfor, i første omgang anvendt til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever/kursister med Aspergers syndrom.

Autisme er en kompleks udviklingsforstyrrelse, som findes i såvel svære, som mildere former. Man taler om autisme som et spektrum indeholdende en række beslægtede »autismespektrumforstyrrelser«. Aspergers syndrom hører til blandt de mildere autismeformer.

Institutioner, der ønsker at komme i betragtning til tilskud til et særligt tilrettelagt stx- og/eller hf-forløb for elever og kursister med Aspergers syndrom, skal søge Undervisningsministeriet om godkendelse til tilskud. Ved godkendelse til tilskud vil der blandt andet blive lagt vægt på, at udbuddene spredes geografisk. Endvidere vil der blive lagt vægt på de nuværende forsøgsskolors viden og erfaring. Generelt vurderes det, om institutionen kan forvalte sit ansvar i forhold til de aktiviteter, som den i øvrigt udbyder.

Undervisningsministeriet vurderer, at behovet for særligt tilrettede stx- og/eller hf-forløb aktuelt vil kunne dækkes af et tilbud for denne gruppe i mindst hver region. Der forudsættes indledningsvis etableret op til fem stx-klasser og to hf-klasser. Det vil løbende blive vurderet, om der er behov for en yderligere udvidelse af antallet af godkendte udbydere. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1.

Da der er tale om ordinær stx-/hf-uddannelse, vil eleverne/kursisterne udløse taxametertilskud på linje med øvrige stx-elever/hf-kursister. For at kunne etablere tilstrækkelige støttefunktioner for disse elever/kursister, herunder mentorer, små holdstørrelser etc., foreslås der givet mulighed for, at der for hver klasse ud over det almindelige taxametertilskud kan udløses et supplerende tilskud i form af et såkaldt skyggetaxameter på op til 16 elever/kursister pr. klasse. Det svarer til, at skyggetaxametret supplerer undervisningstilskuddet op svarende til 28 elever/kursister pr. klasse. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, samt til de almindelige bemærkninger, afsnit 3. »Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner«.

I de tilfælde, hvor tilskud til stx- og hf-aktivitet ydes til institutioner for erhvervsrettet uddannelse, der er godkendt til at udbyde stx eller hf-uddannelserne, vil tilskuddet også blive ydet efter den i lovforslaget foreslåede bestemmelse.

Med hensyn til det fleksible klasseloft på 28 elever på de gymnasiale fuldtidsuddannelser, jf. § 30 b i lov om almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse mv., er det hensigten, at de særligt tilrettede stx- og hf-forløb opgøres for sig selv, så en lavere kvotient i disse klasser ikke kan muliggøre en højere kvotient i de ordinære klassedannelser. Dette vil blive sikret ved, at disse klasser skal opgøres særskilt, så en lavere kvotient i disse klasser ikke kan muliggøre en højere kvotient i de ordinære klassedannelser.

For at en institution vil kunne komme i betragtning til tilskud til et særligt tilrettelagt stx- og/eller hf-forløb for en anden målgruppe end elever/kursister med Aspergers syndrom, vil der skulle foreligge gennemførte forsøg og evalueringer til at underbygge og dokumentere behov og efterspørgsel herfor.

Hvis der senere viser sig behov for at kunne yde tilsvarende tilskud til særligt tilrettede forløb på andre ungdomsuddannelser for elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne, vil der ved fremsættelse af lovforslag herom kunne tilvejebringes hjemmel hertil i den relevante lovgivning.

Stx- og hf-forløb

For så vidt angår stx- og hf-forløbene bliver der tale om en almindelig stx- eller hf-uddannelse. Der fraviges således ikke fra de eksisterende uddannelsesregler. Det kommer ikke til fremgå af eksamensbeviset, at eleverne/kursisterne har gået i en specialklasse, og i det omfang, der søges dispensationer eller specialpædagogisk støtte, vil det være på individuel basis som for andre elever/kursister, jf. nedenfor vedrørende specialpædagogisk støtte. Strukturelt vil klasserne kunne adskille sig fra andre klasser ved, at holdstørrelsen kun er på op til 12 elever/kursister. Hertil kommer, at det for at muliggøre at kunne undervise eleverne/kursisterne i klasserne samlet, vil det være nødvendigt, at skolerne på stx-forløbene på forhånd fastlægger klassernes studieretningsfag, deres 2. fremmedsprog og deres kunstneriske fag i 1.g. At elevernes valgfrihed på den måde er mindre i forhold til normalt, er en grundlæggende præmis som følger af, at de i første omgang har valgt at søge optagelse på det særligt tilrettede forløb.

Med lovforslaget vil de institutioner, der godkendes til at få tilskud til sådanne forløb, få tilskud til dækning af de ekstraudgifter, de har ved at udbyde forløbene, jf. ovenfor vedrørende godkendelse til tilskud.

Skolen vil for den enkelte elev/-kursist i klasserne, hvis det vurderes nødvendigt, konkret kunne godkende en udstrækning af den pågældendes uddannelsesforløb med ét år i overensstemmelse med de almindelige regler herom for elever/kursister, som har et handicap eller andre vanskeligheder, der kan sidestilles hermed.

Hensigten er, at der skal være et særligt tilrettelagt gymnasialt uddannelses tilbud for denne gruppe i mindst hver region under hensyntagen til befolkningstæthed og potentielle ansøgere. Paletten af uddannelsesmuligheder for denne elev- og kursistgruppe udvides herved. Dette er i også tråd med ønsket om, at f.eks. den gruppe af elever på ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov, der er mest velfungerende, normalt eller højt begavede, men har andre vanskeligheder som f.eks. Aspergers syndrom, gives mulighed for at gennemføre en ordinær ungdomsuddannelse.

Optagelse

Ansøgere til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb optages ved en visitation, hvor skolens leder dels tager stilling til, om ansøgeren opfylder de almindelige betingelser for optagelse på uddannelsen, dels om ansøgeren falder inden for målgruppen for det særlige tilbud. De særlige klasser skal alene være for elever/kursister, som ikke kan enkeltintegreres i de almindelige stx- og hf-forløb. Det betyder, at der grundlæggende vil skulle gælde følgende optagelseskriterier ud over de almindelige betingelser for at blive optaget på den pågældende uddannelse:

- En diagnose inden for autismespektrumforstyrrelser med en anbefaling om særundervisning.
- Ungdommens Uddannelsesvejlednings henvisning til netop dette tilbud.
- Visitationsudvalgets vurdering af, om ansøgerens faglige og sociale kompetencer er adækvate i forhold til tilbuddet, og om den pågældende er tilstrækkelig motiveret herfor.

Da der kun er et begrænset antal pladser i klasserne, kan det være nødvendigt at prioritere mellem flere ansøgere, der alle opfylder kriterierne for at blive optaget på det særligt tilrettelagte forløb. En sådan prioritering skal foregå i overensstemmelse med det forvaltningsretlige saglighedskrav.

Undervisningsministeriet vil i bekendtgørelse om optagelse på de gymnasiale uddannelser fastsætte overordnede regler om optagelse på de særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne, herunder Aspergers syndrom.

Specialpædagogisk støtte

På ungdomsuddannelserne kan institutionen efter ansøgning få særligt tilskud til specialpædagogisk støtte til elever eller kursister, der som følge af fysisk eller psykisk handicap eller tilsvarende svære vanskeligheder har behov for specialpædagogisk bistand for at gennemføre uddannelsen.

Specialpædagogisk støtte kan ydes i form af:

- Hjælpe midler og instruktion i brug heraf,
- personlig assistance og sekretærhjælp,
- tegnsprogstolkning og skrivetolkning,
- særligt udformede undervisningsmaterialer,
- støttetimer med henblik på kompensation af handicap eller tilsvarende svære vanskeligheder.

Specialpædagogisk støtte ydes, hvis Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen under Undervisningsministeriet vurderer, at bistanden er fagligt velbegrundet og nødvendig for at kompensere handicap eller tilsvarende svære vanskeligheder i forbindelse med at gennemføre uddannelsen.

På baggrund af erfaringerne med de gennemførte forsøg, der fokuserer på at støtte elever med Aspergers syndrom på stx og hf, forventer Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen ikke, at der skal ydes specialpædagogisk støtte til elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne i de særligt tilrettelagte forløb, der godkendes som følge af lovændringen. Det skyldes, at forløbene forventes tilrettelagt, så elever og kursister med nedsat psykisk funktionsevne får mulighed for at gennemføre uddannelsen uden individuel støtte.

Det skal nævnes, at der efter ansøgning kan gives specialpædagogisk støtte, hvis en elev eller kursist i et sådant særligt tilrettelagt forløb samtidig har en anden funktionsnedsættelse, eksempelvis ordblindhed. Dette følger af lov om almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

3. Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner

Der forudsættes umiddelbart etableret op til fem stx-klasser og to hf-klasser. Eleverne/kursisterne udløser almindelige taxametertilskud på linje med øvrige stx-elever/hf-kursister. For at kunne etablere tilstrækkelige støttefunktioner for disse elever/kursister, herunder mentorer, små holdstørrelser etc., foreslås der givet mulighed for, at der for hver klasse udover det almindelige taxametertilskud kan udløses et supplerende tilskud i form af et såkaldt skyggetaxameter på op til 16 elever/kursister pr. klasse. Det svarer til, at skyggetaxametret supplerer undervisningstilskuddet op svarende til 28 elever/kursister pr. klasse. Der ydes alene undervisningstaxametertilskud som skyggeelevtilskud.

Mio. kr./2013-pl	2014	2015	2016	2017
Skyggetaxameter (UV)	2,7	9,0	14,2	16,8

Ud over skyggetaxametret, jf. ovenfor, vil de ordinære taxametertilskud til disse klasser udgøre 15,2 mio. kr. årligt fuldt indfaset, jf. nedenstående tabel. De ordinære taxametertilskud er ikke merudgifter, da det er forudsat, at de pågældende elever ville have gået i en ordinær stx- eller hf-klasse.

§ 20.42.02 Mio. kr./2013-pl	2014	2015	2016	2017
Undervisningstaxameter	2,0	6,4	9,8	11,5
Fællesudgiftstaxameter	0,0	0,3	0,8	1,3
Bygningstaxameter	0,0	0,3	0,9	1,4
Færdiggørelsestaxameter	0,0	0,0	0,2	0,8
Tillægstaxameter	0,0	0,0	0,0	0,2
I alt	2,0	6,9¹	11,7	15,2

¹På grund af afrundinger svarer summen i de enkelte år ikke nødvendigvis til de angivne taxametertilskud

Det foreslås, at udgifterne til skyggetaxameter til de særlige klasser finansieres ved en taxameterreduktion af tilskuddene ved de almengymnasiale uddannelser. Reduktionen er indbudgetteret på FFL14 og reserveret til formålet på § 20.48.02. Grundtilskud mv. til statslige selvejende institutioner med almengymnasiale uddannelser, på en særskilt underkonto. Det bemærkes, at nedsættelsen af undervisningstaxameteret udgør ca. 0,04 pct. i 2014 stigende til ca. 0,25 pct. i 2017.

Forslaget om at yde tilskud til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever/kursister med Aspergers syndrom indebærer således ikke merudgifter for staten. Beregningsgrundlaget tager udgangspunkt i tilskud til særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb møntet på elever/kursister med Aspergers syndrom. Ovennævnte vedrører således alene, hvad der umiddelbart påtænkes ydet i tilskud.

4. Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner

Lovforslaget vurderes ikke at have væsentlige offentlige administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen	Ingen

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det foreslås med den ny bestemmelse, at undervisningsministeren efter konkret ansøgning fra en institution kan yde tilskud til særligt tilrettelagte stx- og/eller hf-forløb for unge med nedsat psykisk funktionsevne, herunder i første omgang for elever/kursister med Aspergers syndrom.

Ministerens gives med lovforslaget bemyndigelse til at fastsætte regler for tilskud. Bemyndigelsen forventes bl.a. anvendt til at fastsætte regler om krav til aktivitetsindberetning, opgørelse af årselever, udbetaling af tilskud, herunder forskudsvis udbetaling, tilbagebetaling af tilskud og kontrol med udbetalte tilskud.

Tilskuddet påtænkes ydet som et såkaldt skyggetaxameter. Da elevtaksten for skyggetaxameter op til 16 skyggeelever ikke påtænkes at udløse fællesudgiftstaxameter og bygningstaxametertilskud, forventes bemyndigelsen udmøntet sådan, at de godkendte skoler skal indberette denne elev-/kursistgruppe på samme måde, som de indberetter deres øvrige aktivitet til Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen. Den godkendte skole vil således få tilskud ud fra denne indberetning, og disse elever/kursister vil også medgå i beregningen af det årselevgrundlag, der udløser fællesudgiftstaxameter og bygningstaxametertilskud. Efterfølgende skal den godkendte skole indsende en opgørelse over antallet af skyggeelever, som så udbetales som en enkeltpostering, således at disse skyggeelever ikke medtages i det årselevgrundlag, der udløser fællesudgiftstaxameter og bygningstaxametertilskud.

Med hensyn til det fleksible klasseloft på 28 elever på de gymnasiale fuldtidsuddannelser, jf. § 30 b i lov om almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse mv., er det hensigten at fastsætte regler om de særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb skal opgøres for sig selv, så en lavere kvotient i disse klasser ikke kan muliggøre en højere kvotient i de ordinære klassedannelser.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2014 med virkning fra og med skoleåret 2014/15. Hermed vil godkendte institutioner kunne optage elever/kursister med tilskud efter dette lovforslag med henblik på skolestart august 2014. De allerede igangsatte forsøg finansieret af forsøgs- og udviklingsmidler videreføres og afsluttes. For så vidt angår hf afsluttes de sidste forløb i 2015 og for stx afsluttes de sidste forløb i 2016.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 880 af 8. august 2011, som ændret ved § 4 i lov nr. 271 af 27. marts 2012, § 1 i lov nr. 469 af 29. maj 2012, § 1 i lov nr. 514 af 4. juni 2012, § 4 i lov nr. 274 af 19. marts 2013 og § 1 i lov nr. 455 af 7. maj 2013, foretages følgende ændring:

1. Efter § 33 a indsættes:

»§ 33 b. Undervisningsministeren kan yde tilskud til institutioner, der udbyder særligt tilrettelagte stx- og hf-forløb for elever og kursister med nedsat psykisk funktionsnedsættelse. Tilskuddet fastsættes på grundlag af takster på de årlige finanslove. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om tilskud, herunder om aktivitetsindberetninger og opgørelse af aktivitet.«

§ 3

Loven træder i kraft den 1. januar 2014 med virkning fra og med skoleåret 2014/2015.